

Uppdraget att införa digital hantering av finansiell information avseende årsredovisningar

Delrapport mars 2017
N2016/04957/SUN

Datum: 2017-03-17

Version: 1.0

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning.....	3
2	Inledda samarbeten och insikter.....	5
2.1.	Programvaruföretag	5
2.1.1	Efterfrågan och drivkrafter	5
2.1.2	Förutsättningar för digital inlämning av årsredovisningar	7
2.1.3	Mervärden	7
2.1.4	Support, service och förvaltning	8
2.2	Bransch- och företagarorganisationer	8
2.2.1	Fördelar med digital inlämning	9
2.2.2	Önskade mervärden	9
2.2.3	Större företags behov	10
2.2.4	Former för samverkan	10
2.3	Företagare och ombud	11
2.3.1	Möjligheter	11
2.3.2	Utmaningar	11
2.3.3	Identifiering, inlämning och återkoppling	12
2.3.4	Behovet av support	13
2.3.5	I framtiden	13
3	Viktiga händelser och framsteg.....	14
3.1	Lösning och flöde ur intressenternas perspektiv	14
3.2	Myndighetsgemensam begreppsstandard och utveckling av taxonomi	15
3.3	Digital tjänst som baseras på standarden XBRL för inlämning av årsredovisning	16
3.4	Möjliggöra digitalt utbyte mellan myndigheter och näringsliv när tjänsten införs	17
3.5	Kommunikationsinsatser	17
4	Möjligheter och kritiska framgångsfaktorer.....	19
4.1	Möjliggörare för uppdraget	19
4.2	Kritiska framgångsfaktorer	20
4.2.1	Invanda mönster	20
4.2.2	Dubbla processer för årsredovisning	20
4.2.3	Ägande och förvaltning av begrepp och taxonomier	21
4.2.4	Ändringar i årsredovisningslagen	21
4.2.5	Utfall från pågående och kommande utredningar	22
5	Utfall av tidplan, budget och resurser.....	23
6	Kommande händelser.....	24
7	Framtidsfrågor.....	25
7.1	Finansiell information i ett bredare perspektiv	25
7.2	Förenklingspotential för digital inlämning av årsredovisning	25
7.3	Andra behov för ökad digitalisering	26

1 Sammanfattning

I juli 2016 fick Bolagsverket regeringens uppdrag att, i samarbete och dialog med andra myndigheter och intressenter, införa digital inlämning av årsredovisning. Ett digitalt rapporteringsflöde ska underlätta företagens uppgiftsinlämning, samt effektivisera myndigheternas och näringslivets informationshantering.

Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 mars 2018 och vid den tidpunkten ska företagen kunna lämna in sin årsredovisning digitalt till Bolagsverket. Föreliggande delrapport är den andra rapporteringen av uppdraget för att informera om hur arbetet fortskrider.

Under den här perioden har vi lagt största fokus på att etablera ett samarbete med myndigheter och intressenter i den finansiella rapporteringskedjan. Det startade med öppna informations- och dialogdagar för ett större antal intressenter för att få en bild av behov, förutsättningar och nuläge. Det åtföljdes av ett antal träffar, där Bolagsverket fördjupade dialogen med programvaruföretag, bransch- och företagargorganisationer samt företagare och ombud.

Träffarna har gett värdefulla insikter, som vi tagit med oss i genomförandet. Vi har jobbat vidare med lösningen och ett flöde som utgår från intressenternas perspektiv, för att skapa så bra möjligheter som möjligt för så många som möjligt. Olika utredningar har initierats utifrån behoven av exempelvis återkoppling på inlämnat ärende och högt serviceläge för ett ökat mervärde.

Bolagsverket har tillsammans med Bokföringsnämnden, Finansinspektionen, Skatteverket och Statistiska centralbyrån jobbat vidare med att ta fram en gemensam begreppsstandard, och utveckla K2-taxonomin för mindre aktiebolag. Den kommande perioden kommer första utkastet att bli tillgängligt för granskning. En annan aktivitet som förbereds är framtagandet av en prototyp, Proof of Concept (POC), som ska stödja myndigheternas återanvändning av taxonomin.

Som ett annat resultat av våra kontakter har frågan om XBRL jämfört med iXBRL aktualiserats. Behov som finns hos företag visar på vikten av att kunna formge sin årsredovisning, och ha möjlighet till visuell presentation. Eftersom iXBRL är ett utökad utbytesformat som medger layoutinformation, och vi går mot en trend som stödjer det formatet, har Bolagsverket fattat beslut om att tillämpa iXBRL för överföring av information.

Vi ser med tillförsikt på uppdragets möjligheter att kunna leverera resultat. Det vi hittills har fått med oss är att digitalisering fått genomslag. Motivationen att kunna hantera sina ärenden digitalt, inklusive årsredovisning, är tydlig i de olika målgrupperna. Det visar på en ökad mognad och nya förutsättningar jämfört med tidigare.

Marknaden har gett oss en positiv respons och visat en vilja att delta, för att möta kundernas efterfrågan. Vi tolkar signalen som att företag har goda möjligheter att få tillgång till programvara, som attraherar en digital inlämning av årsredovisning. Eftersom flera programvaruföretag också satsar gentemot de mindre företagen, som är en växande målgrupp till sitt antal, skapas nya möjligheter för de som idag inte använder sig av någon programvara för bokföring eller årsredovisning, tillika nya affärsmöjligheter.

Även om möjligheterna och möjliggörarna är många, så finns kritiska framgångsfaktorer att beakta. Även om flertalet ställer sig positiva till digital inlämning av årsredovisning, så finns invanda beteenden som kan påverka resultatet. Det tillsammans med att inlämning av årsredovisning efter uppdragets slut kommer att erbjudas i dubbla kanaler, där dagens relativt enkla pappershantering kan motverka en naturlig övergång till det digitala alternativet, är en utmaning i sig. Att få ett brett digitalt genomslag är nyckeln för att effekten ska uppstå i alla delar av kedjan. Här behövs ett stort mått av kommunikationsinsatser och en stor upplutning från rapporteringskedjans intressenter.

Det finns kritiska framgångsfaktorer, där vi önskar Regeringskansliets stöd. En viktig fråga är ägande och förvaltning av begrepp och taxonomier. Bolagsverket har lämnat förslag på att Bokföringsnämnden ska få ägarskapet, eftersom det ligger i nämndens normgivningsverksamhet och sakkunskap i övrigt. Bokföringsnämnden gör motsvarande bedömning och förslaget är att ansvaret samt behovet av ökat anslag för uppgiften behandlas i budgetpropositionen för år 2018.

Nu återstår ett fortsatt intensivt arbete för ett kommande införande, och i det ingår även att trappa upp aktiviteter som syftar till att möjliggöra digitalt utbyte mellan myndigheter och näringsliv när tjänsten införs, samt den framåtsyftande delen av uppdraget som omfattar inlämning och utbyte av övrig finansiell information.

Identifierade aktiviteter som kräver Regeringskansliets ställningstagande:

	Beskrivning	Status och hänvisning
➤	Fastställa att Bokföringsnämnden ska äga och förvalta taxonomier för års- och koncernredovisning samt säkerställa att de tillförs resurser för att kunna ta det ansvaret. Det inkluderar fortsatt förvaltning av de taxonomier som behöver tas fram i övrigt inom redovisningsområdet.	Aktuellt för ett ställningstagande, sid. 21, punkt 4.2.3
➤	Om regeringen har för avsikt att gå fram med proposition utifrån redovisningsutredningens slutbetänkande, där det bland annat framgår en ny företagskategori: Mikroföretag, önskar vi att ändringen aviseras i god tid och styrs till att tidigast gälla för företag vars räkenskapsår inleds den 1 januari 2019.	Aktuellt för ett ställningstagande, sid. 21, punkt 4.2.4
➤	Att regeringen lämnar uppdrag till Bolagsverket att i samverkan med Bokföringsnämnden m.fl. utreda behov och konsekvenser av begränsningar i årsredovisningslagstiftningen, för möjligheterna till avvikelser i postindelningen i resultaträkning och balansräkning i samband med elektronisk ingivning av årsredovisning.	Fortsatt utredning behövs innan ett ställningstagande, sid. 22, punkt 4.2.4
➤	Att Riksarkivet snarast får i uppdrag att utvärdera XBRL och iXBRL som format, med målet att de ska bli godkända format för långtidsarkivering.	Klart, sid. 19, punkt 4.1
➤	Att beslut fattas om finansiering av uppdraget.	Klart, sid. 23, punkt 5

2 Inledda samarbeten och insikter

Sedan den första delrapporten i slutet av oktober 2016 har det funnits stort fokus på att etablera ett närmare samarbete med myndigheter, intressenter och företag i den finansiella rapporteringskedjan. Arbetet tillsammans med Bokföringsnämnden, Skatteverket, Statistiska centralbyrån, Finansinspektionen, Ekonomistyrningsverket och Riksarkivet har som exempel på det intensifierats under perioden.

I slutet av november genomförde Bolagsverket, tillsammans med samarbetsmyndigheterna, två informations- och dialogdagar kring uppdraget för att få en bild av nuläget, fånga behov och skapa dialog för det fortsatta arbetet. Syftet var även att myndigheterna skulle få en uppdatering av vilka programvaror som finns för att utveckla taxonomier.

Dagarna, som samlade närmare 70 deltagare från privata och offentliga intressenter, blev startskottet för ett större antal enskilda träffar med:

- programvaruföretag,
- bransch- och företagarorganisationer, samt
- företagare och ombud.

Här redogör vi för insikter som framkommit i de olika kontakterna. Det kvarstår en fördjupad analys av vissa delar av materialet, samt att möta ytterligare ett antal intressenter för att fördjupa de behov som redan framkommit.

2.1. Programvaruföretag

Företag som tillhandahåller program och tjänster åt företag som upprättar och lämnar in årsredovisning, är möjliggörare av uppdraget för att växla över från dagens pappersbaserade hantering till den digitala.

Bolagsverket har träffat ett tiotal programvaruföretag, som speglar ett stort antal användare av programvara för bland annat årsredovisning. Företagen erbjuder till största delen sina produkter med inriktning mot redovisningskonsulter eftersom det är den grupp som har mest naturlig tillgång till programvaror, men här finns också programvaruföretag som riktar sig till företagen direkt.

Syftet har varit att i tidigt skede etablera kontakt, samt inleda en mer långsiktig relation. Möjligheten att träffas har varit öppen för alla intresserade och utgått från principen om lika behandling. Dialogen har främst handlat om att få en bild av företagets och deras kunders behov, fördjupa samtalet kring digital inlämning och undersöka formerna för det fortsatta arbetet.

2.1.1 Efterfrågan och drivkrafter

Programvaruföretagen vittnar om att kundernas efterfrågan på digitalt upprättande har ökat markant, särskilt det senaste året. Bedömningen är att marknaden är betydligt mer mogen än tidigare, och än vad den var vid tidpunkten för lansering av den tidigare tjänsten för digital inlämning av årsredovisning (2006 med uppdatering 2009).

Digitalisering och digital inlämning är en drivkraft som programvaruföretagen delar med sina kunder och som ligger i linje med deras vision och utveckling. De ser positivt på regeringsuppdraget och den inriktning som valts för en maskin-till-maskinlösning (M2M)¹. Viljan att delta aktivt i arbetet och bidra till testarbeten, lämna synpunkter på taxonomier och tjänster med mera är stor.

Inget av de programvaruföretag vi mött erbjuder idag stöd för en helt elektroniskt upprättad årsredovisning, även om den juridiska möjligheten finns sedan många år tillbaka. Skäl som anges är att det hittills inte funnits någon efterfrågan från kund, samt att kunskapen om möjligheten har saknats. Flertalet av dem har dock planer och projekt för att jobba med processer som hanterar ett helt digitalt flöde inklusive stöd för elektronisk signering.

I dagsläget tillämpas huvudsakligen inloggning i programvara med användarnamn och lösenord, stöd för inloggning via exempelvis mobilt bank-id erbjuds inte. Det finns olika skäl till det, men hos merparten av programvaruföretagen förs även här diskussioner kring ett införande.

Flera programvaruföretag har ett fortsatt beroende till plattformar, även om många arbetar med nya molnbaserade lösningar, ofta riktat till de mindre företagen, alternativt flyttar sin nyutveckling till molnet för en mer flexibel och skalbar lösning. Den förflyttning som nu verkar ske från lokalt installerade programvaror till tjänster i molnet, förenklar en digital process där flera intressenter i rapporteringskedjan kan utbyta information på ett säkert sätt, och möjliggöra förutsättningar för en effektiv återkoppling. Vilket lämpar sig väl för satsningen på digital inlämning av årsredovisning.

Erfarenheter från formaten XBRL/iXBRL² varierar, allt ifrån längre tids erfarenhet till ingen alls. Oavsett vilket är det inget av de tillfrågade programvaruföretagen som ser några hinder med formaten. Flera gör bedömningen att iXBRL är rätt väg att gå, eftersom ett läsbart format för både maskiner och människor möter de behov som finns hos såväl dem själva som deras kunder om visualisering av data och lättillgänglig information.

Ett återkommande medskick är att SIE-filer är nyckeln till mycket av arbetet med årsredovisningar idag, och att BAS-kontoplanen är en viktig förutsättning för att det ska vara möjligt.

Det finns fortfarande kunder som vill exportera filer till Word och Excel, för möjligheten att kunna göra sina egna anpassningar. Bedömningen är att efterfrågan minskar, vilket välkomnas av programvaruföretagen, eftersom det i längden ger en krävande och kostsam hantering.

¹ M2M innebär att två digitala tjänster kommunicerar med varandra via ett överenskommet tekniskt gränssnitt. Att jämföra med människa-till-maskin-lösning (H2M), där människor kommunicerar med en e-tjänst via ett användargränssnitt.

² XBRL är förkortningen för eXtensible Business Reporting Language, för överföring av information. iXBRL, inline eXtensible Business Reporting Language är ett utökat utbytesformat med layoutinformation.

2.1.2 Förutsättningar för digital inlämning av årsredovisningar

Leverantörer av programvara som var med när den tidigare tjänsten infördes, bedömer att den av användarna kunde upplevas som komplex. Eftersom årsredovisning är ett flöde av andra flöden och en sällan förekommande händelse för företag måste lösningen vara enkel och lättanvänd, för att motivera digital inlämning före papper. Ny funktionalitet kan utvecklas allt eftersom och efter en period av invänjning.

Likaså bedömer programvaruföretagen att det ställs krav på en helt digital rapporteringskedja, där den som upprättar och lämnar in årsredovisning ska kunna bli klar i tjänsten utan avbrott. Det i sin tur ställer krav som att signering måste kunna hanteras smidigt och effektivt utan behov av hantering i flera led, och att lösningen behöver möjliggöra för revisorer att bli en del av flödet. För det senare behöver beaktas att revisionsberättelsen idag upprättas på många olika sätt och i olika format. Överhuvudtaget behöver lösningen kunna erbjuda en smidig hantering för att nå önskad användning.

Det behöver finnas ett stöd för en ombudshantering, eftersom kundgruppen till största delen består av ombud för företag.

Om validering av årsredovisningshandlingar och antalet kontrollfunktioner är alltför omfattande i systemet, finns risk för att tjänsten inte används eller att användaren hindras från att slutföra sitt arbete och skicka in digitalt. En rekommendation som programvaruföretagen ger är att initialt ha färre valideringar.

Generellt finns ett behov av att Bolagsverket tillhandahåller en valideringstjänst med tekniska kontroller istället för att programvaruföretagen ska göra det själva. Likaså uttrycks önskemål om att Bolagsverket står för signeringstjänst, för att skapa de rätta förutsättningarna för digital hantering av årsredovisningar till myndigheten.

Programvaruleverantörerna bekräftar att de ser positivt på möjligheten att Bolagsverket upprättar en testbänk och testmiljöer, där de kan utföra tester av sin programvara med avseende på lösningar för validering och signering. Överhuvudtaget uttrycks vikten av att det finns en tydlig ansvarsfördelning i den digitala hanteringen av årsredovisning, så att programvaruleverantörernas roll kontra Bolagsverkets är förutsägbar.

Samordning av gränssnitt med andra myndigheter inom företag och företagande ses också positivt. Flera nämner att Skatteverkets tjänster är bra, förutom svårigheter som finns med manuell uppladdning av filer. Istället förordas att myndigheter går mot en inriktning där maskin-till-maskin-lösningar tillämpas.

2.1.3 Mervärden

Om digital inlämning av årsredovisning skulle vara obligatoriskt uppger flera av programvaruföretagen att utvecklingskurvan skulle vara starkare, än med de dubbla processer som kommer att finnas i samband med ett frivilligt digitalt införande.

Det innebär i sin tur att mervärden behöver skapas för att attrahera digital inlämning. Några av de mervärden som programvaruföretagen lyfter fram är att:

- ge företag en extra månad för inlämning när digital tjänst väljs, alternativt en månad kortare för de som väljer papper,
- lägga på en kostnad för de som väljer att lämna in på papper,
- få bekräftelse på inlämnad årsredovisning, både för mottagning och ärendestatus, vilket är viktigt för såväl företag som ombud och programvaruföretag,
- kunna erbjuda förifyllnad av redan tillgängliga uppgifter om företag och möjlighet att vid digital inlämning få tillgång till uppgifter från Bolagsverket, som styrelse och annan data,
- kunna se vilken programvara som upprättat årsredovisningen, som vägledning för programvaruföretagen,
- på bolagsverket.se kunna se vilka programvaror som möjliggör digital inlämning.

Generellt anser programvaruföretagen att positiva incitament för digital inlämning är att föredra framför det som kan upplevas som bestraffningar för företag.

2.1.4 Support, service och förvaltning

Support är viktigt både vid utveckling, införande och drift av tjänsten. Programvaruföretagen ger stöd och support åt sina kunder, det är i första hand där som mötet med kunden sker, vilket betyder att det är viktigt att Bolagsverket kan ge support åt dem som erbjuder programvaran.

Önskemål finns om att samverka kring marknadsföring av den nya tjänsten för att få en större spridning och genomslagskraft.

Det finns behov av att samarbeta mellan programvaruföretag och Bolagsverket när det gäller att hantera fel och ge service efter driftsatt tjänst, samt vid förvaltningsläggning. Bolagsverket behöver gå ut med tidig signal om när tjänsten är nere för underhåll el. dyl., så att företagen kan förmedla budskapet vidare i kontakten med sina kunder. Det är även viktigt Bolagsverket ger tydliga beskrivningar om förändringar, vad de består av och med rimliga tidsramar för företagens möjligheter att kunna hantera omställningar.

2.2 Bransch- och företagarorganisationer

Organisationer som företräder företag, såväl företagen själva som deras ombud i egenskap av redovisningskonsulter och revisorer, är viktiga parter för genomförandet av uppdraget. Tillsammans når de ett stort antal medlemsföretag som hanterar årsredovisning.

Dialogen med bransch- och företagarorganisationer har främst handlat om nyttan och vad som bedöms vara viktigt för deras medlemmar, samt att identifiera förutsättningar för samverkan kring uppdraget. En gemensam nämnare har varit samsynen kring behovet av att digitalisera processen för årsredovisning som ett led i arbetet med finansiell information, medan frågan om hur arbetet med uppdraget kan genomföras på bästa sätt har varit föremål för dialogen.

Vid ett möte med Srf konsulterna deltog tre redovisningskonsulter som arbetar praktiskt med upprättande och inlämning av årsredovisning, för möjligheten att kunna hämta in deras synpunkter.

2.2.1 Fördelar med digital inlämning

Digital inlämning av årsredovisning kommer i första skedet att vara frivilligt, medan det på längre sikt kan komma att bli obligatoriskt. Organisationerna vi har pratat med ser helst en inriktning där företagen ser nyttan med och aktivt väljer digitalt först framför ett tvingande krav.

Främst redovisningskonsulter har redan idag fungerande arbetsprocesser och tillgång till effektiva verktyg för att lämna in årsredovisning på papper. Det ses därför som en utmaning att utveckla en lösning som styr målgruppen till det digitala inlämnings sättet. Upplevt värde med att lämna in årsredovisning digitalt torde i det perspektivet vara begränsat jämfört med dagens hantering.

Den lösning som tas fram måste vara mycket enkel att tillämpa, för att nå de volymer som behövs för att underlätta företagets uppgiftslämnande och effektivisera hanteringen. Det ställer i sin tur även krav på programvaruföretagen, som behöver skapa förutsättningar för kunderna att välja digitalt. Ett konkret exempel som Srf konsulterna ger är att programvaruföretagen behöver utveckla exportfunktioner som integreras i det ordinarie arbetsflödet för årsredovisning. Leverantörerna uppmanas också att strukturera sin exportfunktion på likartat sätt, eftersom många redovisningskonsulter arbetar i olika programvaror med olika kunder.

2.2.2 Önskade mervärden

Utifrån förutsättningarna kring uppdraget som beskrivits ovan bedömer bransch- och företagargorganisationer att mervärden behöver skapas för att stimulera digital inlämning, och för att säkerställa att lösningen blir använd.

Ett tydligt mervärde som framhålls är möjligheten att inkludera och få tillgång till värdefull tilläggsinformation för årsredovisningar som lämnas in digitalt. Exempel på mervärden som skulle kunna locka fler att välja den digitala lösningen, är tillgång till information om:

- vilken redovisningskonsult som det aktuella företaget använder, och om det är en konsult auktoriserad hos FAR eller Srf för att tillgodose efterfrågan som finns hos både marknad och myndigheter,
- styrelsehistorik och kopplingar till andra bolag i syfte att få en samlad och uppdaterad bild,
- flerårsöversikt över de senaste årens utveckling av bolags resultat- och balansräkningar, som underlag för rådgivande verksamhet,
- bolagshandlingar för att möjliggöra analyser av bolag.

Andra mervärden som nämns är längre period för inlämning av årsredovisning vid användning av digital lösning, eller möjligheten för företag att få en egen profilsida med ekonomisk översikt och viss grafik.

2.2.3 Större företags behov

Generellt sett anses det vara ett klokt val att starta arbetet med de mindre företagen som tillämpar K2-regelverket, eftersom det är där de största nyttorna finns samtidigt som redan framtagna taxonomier kan tas tillvara. Önskemålet är dock att i tidigt skede även omfatta de större företagen som använder regelverken K3 och K4.

I kontakt med organisationer som företräder större och noterade bolag har Bolagsverket uppmärksammats på att den gruppen företag har särskilda behov som behöver beaktas, eftersom de till viss del skiljer sig från de mindre företagen. Det som lyfts fram är att större företag i regel har större behov av att anpassa redovisningen på det sätt som bäst åter speglar verksamhetens natur. Därför finns ett behov av att rapporteringen medger flexibilitet i uppställningen av de finansiella rapporterna, det vill säga att taxonomierna utformas så att företagsspecifika anpassningar (så kallade extensions) är möjliga. Det gäller både uppställning av resultat- och balansräkning och övriga finansiella rapporter samt utformningen av notapparat och förvaltningsberättelse.

En annan viktig aspekt som framförs är att redovisningens informationskvalitet inte får försämrats. Årsredovisningen ska kunna utformas på det sätt som bäst passar det rapporterade företags behov av att förmedla informationen till sina intressenter. Alltför omfattande standardisering är inte önskvärd då det kan motverka den möjligheten. Frågan om autenticitet mellan det som lämnas in i XBRL/iXBRL till Bolagsverket och det som sedan presenteras är särskilt viktigt. Det finns ett behov av att kunna säkerställa att det stämmer överens med det inlämnade.

För noterade moderbolag samt många dotterbolag i noterade koncerner behöver man ta hänsyn till internationella regler. Internationellt framtagna taxonomier behöver en viss nationell komplettering. Även om det är Bokföringsnämnden som har huvudansvaret för utvecklandet av god redovisningssed, är det Rådet för finansiell rapportering (RFR) som i praktiken gör anpassningar i internationella redovisningsregler som behövs för svenska förhållanden och som behöver tas hänsyn till i arbetet med taxonomier. Därför är det nödvändigt att längre fram i uppdraget utreda vilket organ som är bäst lämpad att ansvara för just de taxonomierna.

Här kan noteras att det som beskrivits i styckena ovan om behovet av att beakta stora och noterade företags särskilda förutsättningar, är föremål för diskussioner på internationell nivå genom arbetet som bedrivs av International Accounting Standards Board (IASB) och European Securities and Markets Authority (ESMA). Bokföringsnämnden och Finansinspektionen följer och deltar i arbetet.

2.2.4 Former för samverkan

Det finns ett uttryckt engagemang av att bidra till det fortsatta arbetet med uppdraget för att nå så lyckade resultat som möjligt. Exempel på aktiviteter är att medverka till spridning av information till medlemsföretagen, lämna synpunkter på taxonomier och delta i workshops under hösten kring det mer framåtsyftande arbetet.

2.3 Företagare och ombud

Som en del i behovsinventeringen har ett antal företagare och ombud intervjuats i syfte att komplettera kunskapen om hur processen för inlämning av årsredovisning ser ut idag, samt vilka behov företagare och ombud har inför kommande digitalisering.

Den primära målgruppen för undersökningen är; Deltagare i processen för att upprätta årsredovisning. I gruppen finns två aktörer; företagare och ombud. Företagare består av två undergrupper; de som upprättar årsredovisning själv och de som anlitar delar av eller hela upprättandet. Ombud består av två undergrupper, redovisningskonsulter och revisorer. Det finns även en tredje aktör; inofficiellt stöd som ofta består av anhöriga eller bekanta som stöttar företagare att upprätta årsredovisning. Det inofficiella stödet förekommer vanligen i de fall där företagaren väljer att själv upprätta sin årsredovisning. Gruppen Inofficiellt stöd har exkluderats från undersökningen eftersom den inte är lika vanligt förekommande som övriga aktörer.

2.3.1 Möjligheter

Både ombud och företagare beskriver att framtiden finns i molnbaserade tjänster och att dessa redan nu har tagit plats i deras vardag. Ombuden är motiverade till att digitalisera sina processer utifrån rädsla att tappa sina kunder om de låter bli. Många möten med myndigheter är dag digitala och man nämner deklARATIONEN hos Skatteverket som ett exempel på digital process.

Ombud och företagare beskriver att uppgifter såsom bokföring är automatiserad för den som väljer det och att den manuella hanteringen för bokföring kommer försvinna på sikt. Eftersom man ser att digitalisering blir allt vanligare så finns en förväntan på att även årsredovisning ska digitaliseras och på så vis möjliggöra att hela kedjan som företagare kan bli digital. Ombuden ser att deras roll förändras i takt med digitalisering och automatisering av uppgifter. Eftersom bokföring sker mer och mer via automatiserade programvaror så frigörs tid som istället kan användas till kvalificerad rådgivning, något som många ombud beskriver som en positiv utveckling. De upplever också att företagaren i större utsträckning efterfrågar rådgivning i takt med automatisering. Ombuden har också en förhoppning om att digitaliseringen ska möjliggöra att få översikt i ärenden, ärendestatus och kvittens på inlämning direkt i systemen de arbetar i.

Dagens process för årsredovisning anses vara omodern och gammalmodig i och med pappershanteringen, vilket tyder på att det finns en digital mognad i målgruppen. I dagsläget har både ombud och företag svårt att lita på postombud och det tycks finnas en allmän uppfattning om att brev försvinner som i värsta fall kan leda till förseningsavgifter.

2.3.2 Utmaningar

Som ombud tar man ofta helhetsansvaret för att upprätta en årsredovisning. Med det menas att man ansvarar för att påbörja arbetet i tid, säkra att dokument upprättas, att dokument är korrekta utformade och att de sedan lämnas in till Bolagsverket. Ombuden som intervjuats väljer idag att lämna in årsredovisningen via post och/eller fax samt att man går till Bolagsverket och lämnar in den personligen i de fall det finns möjlighet till det,

gäller företagare och ombud bosatta i Sundsvallsområdet. Ett ombud beskriver att hon både postar årsredovisningen samt lämnar in samma årsredovisning via fax där hon får bekräftelse. Att man väljer både post och fax för samma årsredovisning påvisar behovet av kontroll och bekräftelse. Det överensstämmer med Bolagsverkets erfarenheter, där det är vanligt förekommande att företagare och ombud dessutom ringer in till myndigheten för att säkerställa att årsredovisningen inkommit.

Både ombud och företagare beskriver att dagens pappersbaserade hantering är relativt smidig, eftersom det är enkelt att skriva ut, skriva under med papper och penna samt skicka in till Bolagsverket. Som ombud ser man få eller inga direkta tidsvinster med att digitalisera processen och att det därför blir viktigt att den framtida digitala lösningen upplevs som enklare och smidigare än dagens pappersprocess.

Det finns en uppfattning bland företagare att årsredovisning lämnas till Bolagsverket för myndighetens skull och att man som företagare inte använder sig av den i sin verksamhet. Företagaren har också svårt att förstå vad som står i årsredovisningen. Flera ombud bekräftar bilden av hur företagarna ser på sin egen årsredovisning. Ombuden säger också att årsredovisningen är en så liten del av det administrativa arbetet som företagare är ålagd att utföra under ett år, och att de därför inte vill lägga varken tid eller energi på att försöka förstå hur årsredovisning upprättas eller tolka vad som står i dokumentet.

2.3.3 Identifiering, inlämning och återkoppling

I dagsläget skriver företagare och övriga under årsredovisningen med papper och penna. Det finns låg eller ingen kännedom om att det finns lagstöd för att skriva under årsredovisningen digitalt vid upprättandet. Både företagare och ombud använder e-legitimation i andra sammanhang och ser gärna att den lösningen implementeras till årsredovisningen. Ombud efterfrågar dock komplettering med en byråliknande identifiering i samband med den personliga e-legitimationen för att förtydliga att identifiering sker i roll som ombud med byråtillhörighet och inte som privatperson. Ombud ser risker med personligt ansvar istället för byråansvar eftersom sjukdom och uppsägning förekommer och därmed kan försvåra förfarandet.

I de fall där företagare anlitar ett ombud för att upprätta årsredovisning, tar ombudet ofta aktivt rollen som inlämnare av årsredovisning. Anledningen till det beskriver ombuden vara för att säkra att årsredovisningen kommer in till Bolagsverket. Ombuden beskriver ofta sig själv som ”individer med kontrollbehov” och att man genom att lämna in årsredovisning säkrar att den inkommit till Bolagsverket. En orsak kan även vara för att ombuden inte får någon bekräftelse från Bolagsverket och att inskickandet i sig skapar trygghet. Företagare reflekterar sällan kring varför ombudet lämnar in, utan företagare lämnar gladeligen ifrån sig så många uppgifter som möjligt då det tar tid från den egna verksamheten.

De flesta företagare som vi intervjuat har idag valt att få återkoppling via brev, både att årsredovisningen inkommit till Bolagsverket och eventuella kompletteringar. Återkoppling upplevs som mycket viktig och beskrivs som en trygghet. Företagaren är positiv till att denna återkoppling sker digitalt, exempelvis via digital brevlåda. Ombud som ofta är den som lämnar in årsredovisningen får ingen återkoppling av Bolagsverket. Däremot tar ombud många gånger ansvar för eventuella förseningsavgifter kopplat till helhetsansvaret

man ofta har. Det brev om bekräftelse och kompletteringar som skickas till företagaren kommer sällan till ombudets kännedom. Detta resulterar i att ombud lägger tid på att kontakta både företagare och Bolagsverket för att få information om status på årsredovisning.

2.3.4 Behovet av support

Både företagare och ombud beskriver behov av extra support initialt då en digital tjänst finns tillgänglig. Att lära sig nya arbetsprocesser och tjänster tar tid och man vill gärna undvika att hamna i en situation där man inte förstår hur eller vad man ska göra, men om så blir fallet ska support finnas tillgänglig i flera kanaler. Som företagare och ombud känns det naturligt att i första hand vända sig till den som är ansvarig för den programvara man använder eller den organisation som är ansvarig för den tjänst man använder, snarare än Bolagsverket som myndighet och ansvarig för hantering av årsredovisning.

2.3.5 I framtiden

Företagaren efterfrågar en anpassad och lättförstådd årsredovisning, både med text och diagram som tydliggör informationen och gör den lättförståelig. Därutöver finns behov av att få ökad kännedom om årsredovisningens syfte och ändamål, samt på vilket sätt den tillför värden för företaget och samhället i stort, så att underlaget som tas fram upplevs motiverat och kan användas på avsett sätt.

Både företagare och ombud beskriver vikten av att den framtida digitala tjänsten är smidig och enkel att hantera. Man är inte beredd att spendera extra tid på att varken lära sig ett krångligt system eller utföra fler steg än vad pappersprocessen idag innefattar.

Både ombud och företagare beskriver en önskan om tydligare myndighetssamarbete som kan underlätta inlämnande av information. Man vill gärna lämna information en gång och att informationen sedan kan bli tillgänglig till den myndighet som efterfrågar den, oavsett om myndigheterna själva ska hämta information av varandra eller från ett gemensamt utrymme. I dagsläget upplever företagare och ombud att man lämnar samma information till flera myndigheter och vid flera tillfällen.

3 Viktiga händelser och framsteg

Här beskrivs aktiviteter som genomförts eller pågår inom uppdragets olika områden, och där resultatet från inledda samarbeten tas i beaktande för att nå önskade effekter.

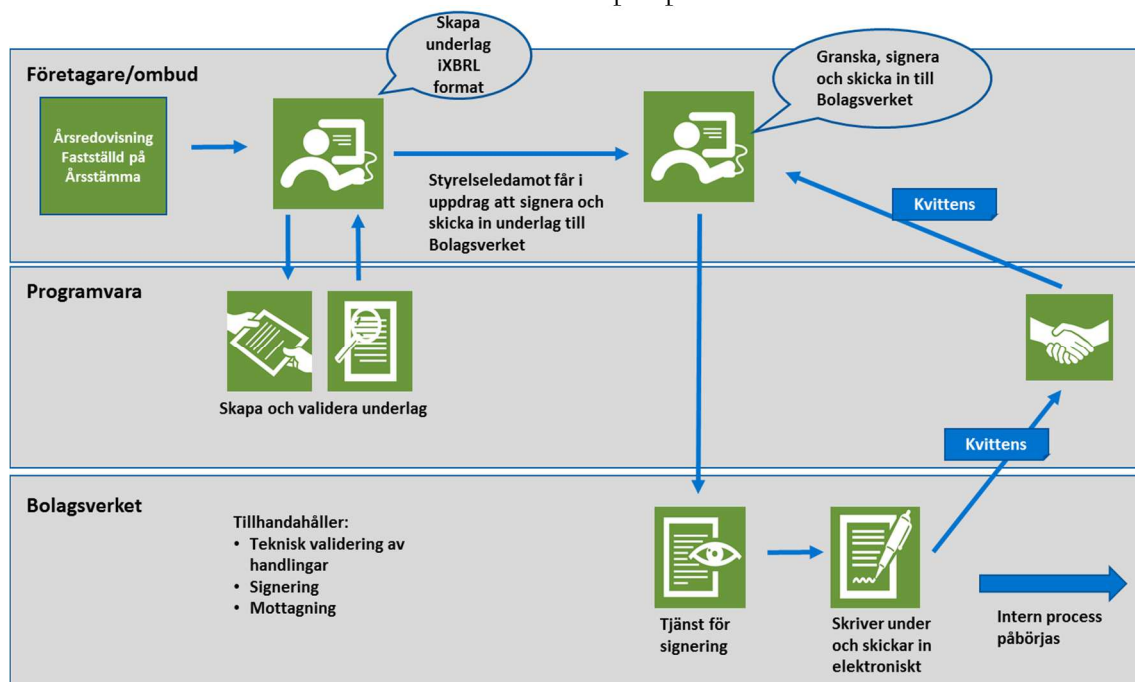
3.1 Lösning och flöde ur intressenternas perspektiv

Bolagsverket har under uppdragsperioden låtit lösningen och det digitala flödet för årsredovisning växa fram successivt utifrån vald inriktning, i takt med fångade behov. Angreppssättet är iterativt för att skapa en så bra lösning som möjligt för så många som möjligt, med målet om att digital inlämning av årsredovisning ska vara förstahandsvalet.

Utifrån hittills genomförda dialoger med de olika intressenterna, har vi gjort en analys av vad som bedöms vara faktiska förutsättningar för digital inlämning, vad som är vanligt förekommande önskemål och därutöver mer skräddarsydda förslag.

Vi har hög prioritet på det som anges vara de faktiska förutsättningarna så att de kan realiseras i ett tidigt skede av ett införande. Tydliga sådana är Bolagsverkets möjligheter att tillhandahålla tjänster för signering, validering och visuell presentation i samband med inlämning av årsredovisning. Här pågår arkitektoniska, juridiska och tekniska arbeten kring lösningar. Likaså pågår ett arbete för att säkra behovet av bekräftelse på inlämnad årsredovisning, samt de möjligheter som finns att tillhandahålla ett högt serviceläge för den som lämnar in digitalt, för att i ett första steg underlätta uppgiftslämnandet.

Bilden nedan illustrerar flödet ur intressenternas perspektiv:

På motsvarande sätt genomförs aktiviteter hos Bolagsverket för den mottagande delen av processen. Här ingår även arbetet med arkivering av årsredovisningar. Bolagsverket har tillsammans med Riksarkivet initierat jobbet med årsredovisning som eventuellt en egen

informationsenhet inom Förvaltningsgemensam Specifikation Ekonomi (FGS Ekonomi), med löpande avstämning och kvalitetsgranskning. Genom det kan informationsförsörjning underlättas vid utbyte mellan olika verksamhetssystem, överföring till e-arkiv och slutarkiv.

3.2 Myndighetsgemensam begreppsstandard och utveckling av taxonomi

Arbetet med begrepp drivs myndighetsgemensamt i den så kallade begreppsgruppen, som består av deltagare från Bokföringsnämnden, Finansinspektionen, Skatteverket, Statistiska centralbyrån och Bolagsverket (sammankallande).

Ett gemensamt uppstartsmöte hölls i november med motsvarande grupp för teknik, kallad teknikgruppen, för planering av arbetets innehåll, mötesformer och tidsplan.

I december anordnade Bolagsverket och Finansinspektionen en grundläggande utbildning kring XBRL-formatet. På utbildningen fanns en bred uppslutning av många olika kompetenser från myndigheterna, i syfte att öka kunskapen samt nå förankring och samsyn. Tidigare under hösten gjorde begreppsgruppen en genomgång av gammal taxonomi, för att identifiera skillnader mot nya K2-regelverket. I arbetet identifierades även vilka ändringar som kommer att behöva göras för statistik respektive deklarationsbilaga, med syftet att samordna begreppen i olika rapporter vid myndighetsrapportering.

I början av 2017 hölls under två dagar möten i begrepps- och teknikgrupperna, med enskilda och gemensamma sessioner. För begreppsgruppen handlade det till stora delar om kvalitetssäkring av taxonomin för årsredovisning med fokus på resultat- och balansräkning. Bolagsverket hade inför mötet tagit fram en kravspecifikation enligt nya K2. Därefter fortsatte Bolagsverket arbetet med taxonomin medan respektive myndighet fick till uppgift att gå igenom olika delar av årsredovisningen, det vill säga noter, förändringar av eget kapital samt ställda säkerheter och eventuella förpliktelser. Nästa steg är att gå igenom och kvalitetssäkra resterande delar.

I månadskiftet februari/mars genomfördes ytterligare en gemensam workshop. Här diskuterades bland annat hur respektive myndighet ska jobba med sina specifika begrepp kopplat till de gemensamma begreppen, var ska till exempel taxonomier för skatte- och statistikrapportering lagras eller tillgängliggöras? Hur ofta kan revisioner göras? Hur undviks störningar mellan olika ”domäner” vid eventuella revideringar?

Vid samtliga träffar har det varit utbyte av erfarenheter kring programvaror på området. Under den här perioden har Bolagsverket fattat beslut om inköp och installation av Fujitsus XBRL editor software för taxonomiutveckling. På ett kommande möte ska Bolagsverket demonstrera programvaran som valts för arbetet.

Just nu ligger fokus på att färdigställa taxonomin för aktiebolag som kan använda regelverket K2, så kallad Internal Working Draft (IWD). Planen är att vara klar inom den närmaste perioden för att i kommande steg kunna göra utkastet tillgängligt för fler. Bolagsverket har gjort sig redo för att kunna ta emot externa synpunkter från granskningen och hantera dessa.

Likaså är fokus att planera och förbereda för en prototyp, Proof of Concept (POC), som tas fram för myndigheternas återanvändning av taxonomin. Här ingår även att identifiera eventuella planer hos myndigheterna och de behov av stöd som kan finnas.

Under perioden har FAR levererat begreppsdefinitioner av revisionsberättelsen, vilket kommer ligga till grund för kommande arbete med att bygga taxonomi. Fortsatta avstämningar kommer att göras.

3.3 Digital tjänst som baseras på standarden XBRL för inlämning av årsredovisning

I Bolagsverkets regeringsuppdrag med att införa digital hantering av finansiell information avseende årsredovisningar har XBRL pekats ut som det format som ska användas för överföring av information.

XBRL är ett utbytesformat som tillhandahåller data. Om en människa ska kunna ta till sig data på ett enkelt sätt, så krävs antingen någon form av verktyg som visualiserar data eller en presentationsform av data. För att tillgodose behovet av lättillgänglig information så har det utökade utbytesformatet iXBRL tagits fram. Ett iXBRL-dokument innehåller samma data som ett XBRL-dokument och baseras på samma taxonomier, med skillnaden att iXBRL även möjliggör presentation av tabeller, bilder etc.

I behovsinventeringen vi gjort bland programvaruföretag samt företag och ombud som lämnar in årsredovisning har det visat sig att egen formgivning är ett mycket viktigt krav. Årsredovisning och revisionsberättelse kan redan idag formges för att profilera företag, redovisningskonsulter och revisorer. Önskemålet är att kunna göra det i fortsättningen också. Risken är annars att man väljer att lämna in via papper om möjligheten att skapa sin egen presentation inte finns kvar.

Det finns en tydlig trend i omvärlden, där många av de nya och befintliga tillämparna av XBRL har infört iXBRL-specifikationen eller har utvärderingsprogram. Några av de länder eller organisationer som valt specifikationen är Danmark, Storbritannien, Irland, U.S. Securities and Exchange Commission (SEC) och European Securities and Markets Authority (ESMA).

Utifrån det som kommit fram har vi genomfört en analys av XBRL jämfört med iXBRL. Verksamhetsmässiga, juridiska och tekniska hänsyn har tagits samtidigt med jämförelser mellan länder. Resultatet är att Bolagsverket fattat beslut³ om att tillämpa iXBRL som utbytesformat, eftersom vi bedömer att det är ett viktigt incitament för digital inlämning av årsredovisning och följer utvecklingen som finns inom branschen.

Om Regeringskansliet inte har invändningar mot beslutet, går vi vidare med det fördjupade arbetet med att se över förutsättningar för iXBRL i hela processen för årsredovisning, från inlämning till arkivering och spridning, samt att säkerställa systemflöden.

³ Diarienummer AD 2445/2016.

3.4 Möjliggöra digitalt utbyte mellan myndigheter och näringsliv när tjänsten införs

Aktiviteterna inom uppdraget har hittills koncentrerats till inlämning av årsredovisning, för att skapa trygghet i och förutsättningar för att kunna lämna in digitalt. Det är av största vikt att digitala kanalen får genomslagskraft för möjligheten att utbyta information i nästa led.

Under den här perioden har myndigheterna som samarbetar inom uppdraget haft en inledande dialog om hur informationsflöden mellan myndigheterna kan se ut, vilket kommer att fortsätta.

Bolagsverket har även initierat kontakt med privata aktörer för att identifiera behov och förutsättningar för det fortsatta arbetet.

3.5 Kommunikationsinsatser

Avgörande delar i de kommunikationsinsatser som bedrivs har varit strävan efter dialog och den uppsökande verksamhet som har bedrivits sedan det att Bolagsverket tilldelades uppdraget.

Uppdraget förutsätter en nära samverkan mellan privata och offentliga intressenter i rapporteringskedjan. Och strategin att inledningsvis prioritera våra samarbetspartners och övriga intressenter – för att gå in i djupare dialog med dem och fånga deras förutsättningar och behov – ser vi har varit en korrekt prioritering som gett oss en bra grund att stå på.

Vi har utvecklat en fördjupad relation med stora delar av våra intressenter och målgrupper, en relation som bygger på en ömsesidig förståelse för våra olika förutsättningar och behov. Nedan ges exempel på uppföljande insatser kring kommunikation.

- Publicerat sidor på bolagsverket.se
På bolagsverket.se har vi publicerat ett antal sidor som berättar om uppdraget, hur vi ser på det och vilka målsättningar vi jobbar efter, www.bolagsverket.se/digital-arsredovisning. Sidorna innehåller eget material men länkar även vidare till andra aktörer, detta för att bland annat sätta in vårt arbete i ett större sammanhang.

En viktig funktion är den FAQ (Frequently Asked Questions), som finns på sidan. För att nå en så hög transparens och delaktighet publiceras där, löpande, svar på de frågor som kommer in till oss. Där delar vi även med oss av våra tankar kring en framtida tjänst och hur vi ser på möjliga lösningar. På sidan visar vi även en övergripande tidsplan.

- Ett presentationsmaterial för vidareinformatörer och samarbetspartners håller på att skapas. Materialet ska ge en tydlig och pedagogisk presentation om vad vi ska åstadkomma och hur vi kommer att gå tillväga för att skapa det. Materialet ska även kunna användas i sammanhang då medarbetare från Bolagsverket inte är med.

Förutom de mer riktade insatserna har vi även använt oss av de forum och kanaler som finns för spridning av information om uppdraget. Vi har löpande haft möjligheten att berätta om det pågående arbetet vid möten som hållits av XBRL Sweden, ett betydande forum för samtal och utbyte.

En annan aktivitet som vi medverkat i är en träff som Ekonomistyrningsverket arrangerade för myndigheter och programvaruleverantörer den 24 februari. Temat var Erfarenheter av XBRL för ekonomiinformation, med möjligheten att informera om digital inlämning av årsredovisning med begrepp, format och återanvändning av information som gemensamma nämnare. Överhuvudtaget har vi tagit de tillfällen som funnits för att fler ska kunna följa arbetet.

4 Möjligheter och kritiska framgångsfaktorer

Arbetet efter den första delrapporten har gett oss en värdefull överblick och inblick i de möjligheter som finns för uppdragets genomförande, men också de mer kritiska faktorerna som vi tillsammans behöver vara medveten om och omhänderta. Nedan summeras viktiga upptäckter och åtgärder som vi ser behöver vidtas.

4.1 Möjliggörare för uppdraget

Digitalt först har med stöd av regeringens insatser fått genomslag. Motivationen att kunna hantera företagets ärenden digitalt är tydlig i alla målgrupper, vilket tyder på en ökad mognad. Det ses positivt att årsredovisning ska digitaliseras och möjliggöra en helt digital informationskedja, vilket driver utvecklingen av uppdraget i positiv riktning. Vi har även fått med oss fler aspekter på nyttor utöver de vi redovisade i den första delrapporten. Som att kunna sköta företaget mer flexibelt och distansoberoende, få bättre kontroll och verktyg i sin vardag samt möjlighet att efterfråga andra tjänster för att utveckla sin verksamhet.

Vi bedömer oss ha fått positiv respons från marknaden, där programvaruföretag är beredd att möta upp satsningen, vilket ger signal om möjligheten för företag att få tillgång till stöd som attraherar digital inlämning av årsredovisning. Det gäller särskilt de mindre företagen och de möjligheter som finns att bredda marknaden, och även nå företag som idag inte använder sig av programvara för bokföring eller årsredovisning. För det senare finns inte en tydlig och samstämmig bild över hur många företagen är till antalet. Istället är det något som kommer att bli tydligare och kunna följas upp efter ett införande av digital inlämning.

En annan positiv signal är att det finns tillgång till kompetens inom XBRL/iXBRL, och att programvaruföretagen anger att de inte ser hinder med aktuella format.

Uppdragets samarbetsmyndigheter har mött upp på ett bra sätt, och haft möjligheten att prioritera arbetet samt medverka med olika kompetenser. Det finns en vilja att bidra både till de insatser som behövs på den egna myndigheten och gemensamt, vilket har varit och är en förutsättning framåt.

Aktuella diskussioner om och efterfrågan på informationsutbyte har visat sig leda till möjligheten att öka användningen av andra myndighetsgemensamma komponenter, främst den sammansatta bastjänsten för grundläggande uppgifter om företag. En möjlighet att ta med för fortsättningen.

Den tidigare frågan som lyfts till Regeringskansliet om att Riksarkivet får i uppdrag att utvärdera XBRL/iXBRL som utbytesformat i syfte att få det godkänt för långtidsarkivering, har fått en lösning. Riksarkivet, som utrett frågan, har lämnat besked om att XBRL och iXBRL baseras på filformat som uppfyller kraven på format för bevarande i enlighet med *Riksarkivets föreskrifter och allmänna råd (RA-FS 2009:2) om tekniska krav för elektroniska handlingar* (upptagningar för automatiserad behandling).⁴

⁴ XBRL är baserat på märkspråket tillika filformatet Extensible Markup Language (XML). iXBRL:s filformat är HyperText Markup Language (HTML) eller Extensible Hypertext Language (XHTML). Alla tre filformat uppfyller Riksarkivets krav på format för bevarande.

4.2 Kritiska framgångsfaktorer

Här redogör vi för de erfarenheter vi fått med oss från arbetet hittills och som tillsammans med tidigare redovisning av önskade ställningstaganden från Regeringskansliet kan äventyra uppdragets målsättningar om de inte finner sina lösningar. De är därmed att betrakta som kritiska framgångsfaktorer.

4.2.1 Invanda mönster

Även om flertalet ställer sig positiva till digital inlämning av årsredovisning, så finns uppfattningen att årsredovisning är en pålaga som lämnas till Bolagsverket för myndighetens skull, och att man som företagare inte använder den som ett verktyg i den egna verksamheten.

För den som däremot ser årsredovisning som ett verktyg, har vi mött uppfattningen att Bolagsverket har en kontrollerande funktion som säkerställer ett korrekt innehåll, och inte har rollen att offentliggöra årsredovisningen. Här kan det finnas ett glapp i förväntan på vad myndigheten kan åstadkomma.

Detta tillsammans med konstaterandet att dagens möjlighet med att upprätta en helt elektronisk årsredovisning inte används, kan ge en längre startsträcka i förhållande till regeringsuppdragets tidsperiod och de effekter som kan förväntas till följd av den digitala tjänstens införande.

Här behövs stora insatser för att sprida information och visa de möjligheter som finns med att välja digital inlämning. Här finns också ett behov av stöd från alla intressenter i rapporteringskedjan och gemensamma insatser på bred front, för att få genomslag i budskapet.

4.2.2 Dubbla processer för årsredovisning

Vid ett införande av digital tjänst för årsredovisning, kommer det tillsammans med dagens pappersinlämning finnas dubbla processer för företag och myndigheter att förhålla sig till, vilket kan vara en utmaning i sig.

Företag och ombud vittnar om att årsredovisning är en del av många andra i rapporteringsflödet till myndigheter. Årsredovisning är en händelse som inträffar en gång per år och som med relativt stor enkelhet kan lämnas in på papper. Det ställer höga krav på en enkel digital lösning, som upplevs lättare att använda samtidigt som det för företagen inte får vara förenat med stora kostnader i tid och pengar. Här finns beroenden att beakta i uppdragets genomförande och som kommer att påverka utfallet.

Myndigheterna inom uppdraget kommer initialt och under en övergångsperiod ha högre kostnader med dubbla lösningar för digital rapportering. Om perioden för övergång blir alltför lång finns en risk för att respektive myndighet inte ser nyttan med att anpassa sina processer, så att det blir optimalt för de företag som väljer digital inlämning av årsredovisning.

För det digitala utbytet av information behöver myndigheter och privata aktörer under en övergångsperiod ta hänsyn till olika, dubbla varianter för årsredovisning, statistik- och skatterapportering. Det är därför totalt sett viktigt att övergångsperioden blir så kort som möjlig. Att totalt sett få ett brett genomslag i nyttjandet av den digitala inlämningen av årsredovisning är en nyckel i sammanhanget.

4.2.3 Ägande och förvaltning av begrepp och taxonomier

Tidigare erfarenheter visar på vikten av att i tidigt skede ta ställning till vem som ska äga, förvalta och vidareutveckla taxonomier efter uppdragets genomförande, i syfte att säkerställa en långsiktigt hållbar lösning. På samma sätt behöver förutsättningar skapas för att möjliggöra ett sådant ansvar.

Bolagsverket har tidigare lämnat förslag på att Bokföringsnämnden ska få ägarskapet, eftersom det ligger nära nämndens normgivningsverksamhet och sakkunskap i övrigt. Bokföringsnämnden bekräftar att det är angeläget att nämnden kan delta i framtagandet av taxonomier, och samarbetar med Bolagsverket inom ramen för uppdraget.

För att bygga upp kompetens inom det specifika området och kunna bidra i det praktiska arbetet långsiktigt behöver Bokföringsnämnden kunna lägga resurser på detta. Det är därför angeläget att regeringen tar ställning till om detta är en uppgift som Bokföringsnämnden ska ta hand om och att tillräckliga resurser tillförs myndigheten långsiktigt. Dessa behöver bestämmas till en nivå som gör det möjligt att successivt bygga upp kompetens och beredskap för att ta över förvaltning av de taxonomier som nu tas fram. Resurser behövs också för utveckling av de ytterligare taxonomier som är nödvändiga för att årsredovisningar och koncernredovisningar ska kunna lämnas in digitalt utan begränsning av vilket regelverk för redovisning som företaget väljer att använda.

Det kan antas att resursbehovet initialt är större för att därefter minska under den mer förvaltande fasen. Resurser kommer i vart fall att behövas för utvecklingsverktyg, anpassningar i IT-miljö, personalförstärkningar och konsulter.

Enligt den mycket grova uppskattning som kan göras nu uppgår behovet av ökat anslag till Bokföringsnämnden till 3–5 miljoner kronor per år med början år 2018. Det är lämpligt att frågan om vem som ska ta ansvar för att äga, utveckla och förvalta taxonomier samt kommande finansiering behandlas i budgetpropositionen för år 2018.

4.2.4 Ändringar i årsredovisningslagen

Uppdraget utgår från nu gällande årsredovisningslagstiftning samt omarbetningar av Bokföringsnämndens vägledning om årsredovisningar. Hänsyn har inte tagits till redovisningsutredningens slutbetänkande ”En översyn av årsredovisningslagarna” (SOU 2015:8), som bland annat innehåller förslag på en ny kategori: Mikroföretag. Den särskilda kategorin omfattas i förslaget inte av några påtagliga förenklingar i förhållande till den befintliga kategorin Mindre företag.

Ett införande av kategorin Mikroföretag skulle få konsekvenser för uppdragets genomförande och komplicera bilden med fler varianter av innehåll i informationsflödet. Vidare

skulle det innebära ett omtag både kring framtagandet av ett regelverk, normgivning och ytterligare taxonomiarbete. Detta skulle försena processen med standardiserad finansiell rapportering i det bredare perspektivet, och försvåra ett införande av digital tjänst för årsredovisning. Vid ändringar i årsredovisningslagen är risken uppenbar att det dröjer innan företag väljer den digitala processen i avvaktan på att omtaget med nytt regelverk är klart.

Om regeringen har för avsikt att gå fram med ett införande av en ny företagskategori är det lämpligast att ändringen aviseras i god tid för att få förutsägbarhet och kunna hantera medförda förändringar, samt att det som tidigast kommer gälla från det räkenskapsår som inleds den 1 januari 2019.

Det nya redovisningsdirektivet gör det möjligt för medlemsländerna att begränsa postindelningen i resultaträkning och balansräkning vid digital inlämning av årsredovisning. I den här frågan behöver Bolagsverket utvärdera behovet och effekten av sådana begränsningar vid en användning av iXBRL som format. Bolagsverkets tidigare inställning i frågan har varit med hänsyn till användning av XBRL. Eftersom Bolagsverket nu rekommenderar en inriktning som stödjer digital inlämning i iXBRL, krävs ytterligare arbete innan ett ställningstagande kan göras med eventuella behov av åtgärder.

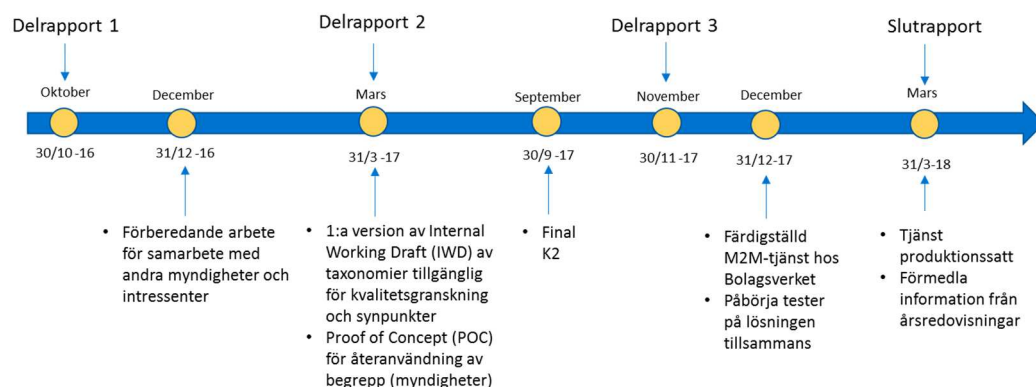
4.2.5 Utfall från pågående och kommande utredningar

Som beskrivits tidigare i rapporten pågår flertalet utredningar inom regeringsuppdraget för att möta behovet av en hel kedja för digital inlämning av årsredovisning, och för att undanröja hinder vi ser för att välja digitalt först. Likaså är det utredningar som behövs för att besvara frågor som uppstår när ett analogt tillvägagångssätt ska göras digitalt. Det handlar bland annat om utredningar kring eget utrymme, hantering av kompletteringar, bekräftelse och ärendestatus samt högt serviceläge.

Resultatet från utredningarna kommer med stor sannolikhet att lösa ut frågor för ett fortsatt omhändertagande, både det som Bolagsverket själv kan hantera men också frågor som vi behöver regeringens stöd för att lösa. Det kan handla om juridiska frågeställningar, men också organisatoriska som hänger samman med Bolagsverkets uppdrag och verksamhetsutövning. Vi vill därför redan nu flagga för att det kan bli aktuellt både innan och i samband med kommande rapporteringar.

5 Utfall av tidplan, budget och resurser

Vi följer planen och har inga avvikelser att rapportera när det gäller tidplan och resurser.

Bokföringsnämnden samarbetar med Bolagsverket inom ramen för det uppdrag som regeringen har beslutat. Det finns en överenskommelse mellan Bokföringsnämnden och Bolagsverket som innebär att nämnden ersätts för kostnader som uppstår i samband med utvecklandet av taxonomier och andra kostnader som kan hänföras till uppdraget. Det redovisas som Eventuell överföring till andra myndigheter i budgettabellen nedan:

Bolagsverket (mkr)	Prognos 2016	Utfall 2016	Prognos 2017	Utfall t.o.m. feb. 2017	Prognos 2018
Eventuell överföring till andra myndigheter	5,00	0,00	10,00	0,00	5,00
Utveckling av ny årsredovisningstjänst inklusive omställning av personal	5,00	2,40	13,00	1,60	7,00
Summa	10,00	2,40	23,00	1,60	12,00

Under 2016 upparbetade Bokföringsnämnden inte några kostnader. Redan nu och fortsättningsvis under 2017 bygger nämnden upp kompetens inom området i takt med uppdragets progress, vilket innebär att kostnader kommer att uppstå.

För Bolagsverket kommer kostnader, efter det initiala skedet av uppbyggnad, nu att upparbetas i snabb takt när verktyg anskaffas och miljöer för tester av olika ändamål skapas.

I nästa delrapport kommer vi att kunna ge en bättre bild av kostnaderna för genomförandet av regeringsuppdraget.

6 Kommande händelser

Uppsatta milstolpar för uppdraget har för perioden hittills kunnat uppnås utan nämnvärda avvikelser. Inför kommande delrapport och slutrapport till näringsdepartementet i november 2017 respektive mars 2018 ingår bland annat nedan beskrivna händelser:

Milstolpe per den 31 augusti 2017:

- Uppföljande kontakter och fortsatta djupdialoger med olika intressenter, då även kring digitalt utbyte av information mellan myndigheter och företag.
- Genomgång av lösning med programvaruföretag.
- Proof of Concept (POC) klar.
- Slutföra fördjupade utredningar kring iXBRL för hela processen med årsredovisning.
- Granskning av Internal Working Draft (IWD) av K2-taxonomi samt uppdatering.
- Publicering och granskning av Public Working Draft (PWD) av K2-taxonomi samt uppdatering.
- Fortsatta utbildningsinsatser för myndigheter.
- Bistå FAR i arbetet med att bygga taxonomi för revisionsberättelsen, följt av kvalitetsgranskning.

Milstolpe per den 31 december 2017:

- Final av K2-taxonomi och fastställande.
- Bolagsverket har för avsikt att, i mån av tid, arbeta vidare med de större företagens behov och de regelverk som berörs när taxonomin för K2 är klar. Ytterligare dialog kommer att föras med berörd intressegrupp i syfte att närmare utreda och analysera deras behov.
- Få taxonomier internationellt godkända.
- Färdigställa maskin-till-maskin-lösning på Bolagsverket, inklusive start av tester.
- Integrationstester av lösningen tillsammans med programvaruföretag.
- Initiera samverkansaktiviteter kring uppdragets leveranser om:
 - förslag på fortsatt arbete med inlämning och utbyte av övrig finansiell information,
 - förslag på hur finansiell information kan digitaliseras för vidareutnyttjande.

Milstolpe per den 31 mars 2018:

- Testa hela konceptet med programvaruföretag, de som använder programvara för att lämna in årsredovisning samt de aktörer som konsumerar och återanvänder informationen.
- Produktionssättning av tjänst.
- Förslag på fortsatt arbete med övrig finansiell information.
- Presentation av uppdragets resultat på näringsdepartementet.

Insatser för information och kommunikation kommer att vara av fortsatt stor betydelse under hela perioden för uppdraget och i de olika faserna. Marknadsföring kommer att vara av stor vikt för att nå ut med nyheten och möjligheten att kunna testa inlämning av årsredovisning digitalt.

7 Framtidsfrågor

Här vill vi lyfta fram frågor som kan förväntas att detaljeras till främst slutrapporten av uppdraget, samt insikter som vi fått med oss från arbetet hittills och som även kan beröra andra utvecklingsområden inom Digitalt först.

7.1 Finansiell information i ett bredare perspektiv

Genom att bedriva arbetet med att digitalisera inlämning av årsredovisning till Bolagsverket i samarbete mellan flera myndigheter och intressenter, läggs grunden för att kunna göra en uppskalning och åstadkomma en standardiserad process för rapportering av finansiell information i vid mening. Utgångspunkten är effektiva flöden av information från företagen, där gemensamma begrepp kan återanvändas och rapporteras tillsammans med specifika begrepp till olika aktörer.

Vi ser redan nu att det praktiska arbetet med kvalitetssäkring och erfarenhetsutbyte på begrepps- och teknikområdet har bidragit till ett lärande om processen och metoden, samt tekniken för att dokumentera och bygga upp taxonomier tillsammans. Det är också ett sätt att hitta arbetsformer för kommande arbete med andra taxonomier, en fas av kompetensuppbyggnad för en bredare implementering i samhället.

För det framtida arbetet och kommande förvaltning ser vi en rad viktiga samordningspunkter som behöver fortsätta hanteras för att hitta hållbara lösningar. Det kan handla om att tydliggöra vem som ansvarar för vad, hur taxonomier lämpligen publiceras och förvaltas samt hur samarbetet mellan taxonomier, förvaltningsgemensamma specifikationer för ekonomi (FGS Ekonomi) och FGS överhuvudtaget ska hanteras. Frågor som aktualiseras och är viktiga för den samlade helheten med standardisering.

I kommande faser av genomförandet kommer vi lägga större vikt vid den framåtsyftande delen av uppdraget, för att bygga på med ytterligare kunskap om förutsättningar kring inlämning och utbyte av övrig finansiell information. I det ingår även att undersöka möjligheten att se hur finansiell information kan digitaliseras för vidareutnyttjande.

7.2 Förenklingspotential för digital inlämning av årsredovisning

Det är några frågor som återkommer kring möjligheten att underlätta en digital hantering av årsredovisning, och som också blir mer framträdande i samband med ett införande av en digital process.

I dagsläget skriver företagare och övriga under årsredovisningen med papper och penna innan bolagsstämman hålls. Det finns liten eller ingen kännedom om den juridiska möjligheten att skriva under årsredovisningen digitalt. När det gäller fastställelseintyget så är det verkställande direktör eller ledamot som ska skriva under, utan att kunna delegeras genom fullmakt. Med nya insikter finns anledning att se över frågorna igen för att hitta nya lösningar. Här kan vi låta oss inspireras av lösningar i andra länder, där personen som skickar in årsredovisningen intygar att den stämmer överens med det som fastställdes på bolagsstämman. Intygandet kan då göras av annan än verkställande direktör eller ledamot,

vilket möjliggör för företag att kunna få ett helhetsuppdrag kring årsredovisningshanteringen utfört. I en framtid är det angeläget att rollbaserad elektronisk signering eller motsvarande finns och är en del av den digitala infrastrukturen. Vidare kan det i förlängningen vara befogat att återigen utreda frågan om fastställelseintyget kan tas bort eller ersättas med något annat, som bidrar till att underlätta den digitala inlämningen.

På dialogdagarna i november och i efterföljande dialoger har det getts önskemål om att definiera begrepp och bygga taxonomier med utgångspunkt från BAS-kontoplanen. Enligt BAS-intressenternas Förening är uppskattningen att 95 procent av alla företag i Sverige har någon form av BAS-plan och därför kan betraktas som en de-facto-standard. En BAS-plan är frivillig att tillämpa och alla företag använder den inte strikt utan gör sina egna anpassningar. Eftersom BAS-kontoplanen ägs av en medlemsförening, så är det föreningen i samarbete med myndigheterna som kan titta vidare på hur det skulle kunna hanteras för att förenkla ytterligare för företag.

7.3 Andra behov för ökad digitalisering

Genom uppdraget har vi stött på andra frågeställningar som tangerar området och som är av stor vikt för att främja ett digitalt införande. Exempel på det är behovet av att strukturera, bygga taxonomier och digitalisera data i e-kvitton och e-fakturer för att få ny och bättre kvalitet i informationskedjorna, samtidigt som det underlättar för företagen. Papperskvitton och pappersfakturer är besvärliga att hålla ordning på och ger en kostnadskrävande hantering i alla led, istället för att med standardgränssnitt och automatisering göra det möjligt för poster att hamna rätt i bokföringen redan från början. I vår omvärldsbevakning har vi noterat att projektet TALTIO i Finland är ett bra exempel på digitalisering av finansiell information och där dessa frågor ingår som en del av arbetet.